

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redaktie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, Meerkkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Van Eeghenstraat 14, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn.

Abonnementenprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 3 dollar per jaar.

Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Een horend oor en een sprekend God

Ik zal horen wat God de Heere spreken zal.
Psalm 25 : 9a

In de psalmen ziet men de heiligen in het hart, zo sprak Calvijn.

De psalmbundel is een leerschool des gebeds, daar wordt uit de diepte geroepen, geweld gedaan op de genadetroon van de Almachtige. Het is vaak als met de boog, daar is spanning des harten. Door sterke handen samengetrokken laat ze nu de pijl met ijlede vaart vliegen naar het doelwit.

Zo ook hier: dankzegging en smeekbeden liggen hier door elkander. Dit is naar Gods Woord en de bevinding. Paulus zegt: „Laat al uw begeerten met bidding en smeking, met dankzegging bekend worden bij God. Bidt zonder ophouden, dankt God in

De dichter nu van deze psalm mocht dit betrachten. Het is hier of hij zeggen wil: wees nu stil en wacht wat de Heere spreken zal.

Zo ook sprak Naomi: „Zit stil, mijn dochter, totdat zij weet hoe de zaak zal vallen”.

En Habakuk sprak: „Ik stond op mijn wacht om te horen wat Hij in mij spreken zou”.

Dit wachten hier is dus geen valse lijdelijkheid, maar diepe afhankelijkheid en een vertrouwend wachten. De dichter zegt: „Ik zal horen”. Dat is genade, want, zegt Salomo, een horend oor en een ziend oog heeft de Heere gewrocht, ja die beide.

Horen! Eenmaal sprak God tot de mens in het paradijs, maar hij wendde het oor van de God zijns levens naar de duivel en de hel. Hij werd doof voor God en Zijn Woord.

Van nature toch hebben we de luiken wijd opengezet naar de zijde van de wereld, ijdelheid, zonde en duivel, maar naar de zijde Gods zijn ze gesloten. Alleen door een wonder Gods, door wederbarende genade, wordt een mens geestelijk, krijgt hij ook een geestelijk oor.

Daarom: Ik zal horen. Mijn schapen horen Mijn stem. Ik ken de Mijnen en word van de Mijnen gekend.

Ik zal horen; dat is niet naar de stem van het hart, dat zegt: gebruik je verstand en help jezelf. Niet naar de stem van satan, die zegt: God hoort de zondaars niet. Niet naar de stem van de wereld, de tenten der ijdelheid, die spreekt: de gestolen wateren zijn zoet en het verborgen brood is liefelijk.

Een biddend mens is een wachtend mens: Ik zal uitzien en wachten, mijn God zal mij horen. Het gebed is de nachtegaalslag des geloofs. Als alle vogelen zwijgen in de nacht, dan hoort men de slag van de nachtegaal:

‘k Zal Zijn lof zelfs in de nacht,
Zingen, daar ik Hem verwacht.

Het is geloofstaal als de dichter zegt: Ik zal horen, want het is geen ijdel wachten, maar gelovig uitzien.

De Heere is een gebed gevend, een gebed horend en een gebed antwoordend God.

Ik zal horen. De opmerking is wel eens gemaakt, dat de Heere Jezus wel de afsnijding van hand en voet en het uitrukken van het oog bevolen heeft als deze leden doen zondigen, maar daarbij geen melding maakt van het oor. Indien uw hand, uw voet of uw oog u ergert, werp ze uit, maar beroof u niet van het oor, want dat is een orgaan, dat dienstbaar kan zijn aan de zaligheid uwer ziel.

ook dat oor is van nature zo gesloten voor het Woord van God. Daarom zegt Augustinus: Heere, open de oren mijner ziel en zeg tot mijn ziel: Ik ben uw heil.

Ik zal horen wat God de Heere spreken zal. Het is groot, dat wij mogen spreken: Hoe heerlijk zijn we geschapen. Spreken: het is de onovergangelijke rubikon tussen mens en beest.

Doch hoe diep zijn we gevallen, dat we nu dit edel vermogen gebruiken in dienst van hel, satan en wereld. Jakobus zegt: door haar (de tong) loven wij God en vloeken wij de mensen, die naar Gods beeld geschapen zijn, ja de tong is een onbedwingelijk kwaad. Doch hoor hier, wat wonder, wat geschenk des hemels, van zulk één geldt het nu, dat hij tot God mag spreken. En nog groter, dat God tot de mens spreekt. Hij doet dat in de natuur: De stem des Heeren is met kracht, de stem des Heeren is met majesteit, Ps. 29.

Hij doet dat in het algemeen: door zegen en vloek: Komt allen, ziet Gods wijze wegen, wat is Zijn werking hoog geducht.

Hij doet dat door Zijn Woord, door de wet, met Zijn donders en bliksemstralen. Ik antwoordde u uit de schuilplaats des donders. Dit is het antwoord op al mijn wettisch werk. Ja, vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet: Zijt heilig, want Ik de Heere ben heilig. Maar ook door het Evangelie. O zoete klank, de inhoud hiervan is Jezus alleen.

Dat is and're taal, dan Horebs donder
O Goddelijk genadewonder.

Dit is een goede tijding uit een ver land. „En Zich gewend zal hebben tot het gebed desgenen, die gans ontbloot is, en niet versmaad zal hebben hunlieder gebed”.

Vleselijke mensen spreken van vrede tot zichzelf, vanwege een ondersteld goed in zichzelf, en bedriegelijke onoprechte belijders stelen

VAN DE ADMINISTRATIE

Van het zestal nieuwe abonnees die wij weer mochten noteren, bleek mij van een tweetal, die nu pas kennis hadden genomen, dat ons blad „Bewaar het Pand” vanaf 1 april 1966 regelmatig verschenen is. Wij dachten direkt laten wij dit doorgeven aan al onze abonnees, opdat zij zouden medewerken om nog meer bekendheid aan ons blad te geven. Een jaarabonnement van f 7,- kan toch geen bezwaar zijn? Wij zien weer belangstellend uit naar reacties. Doordat het overgrote deel onze abonnees betaalde, werden de giften ook minder, toch zijn we dankbaar dat het steeds nog blijft nadruppelen. f 36,- mochten wij weer ontvangen. Ten slotte, hartelijk dank voor het gevraagde, juiste adres, ons toegezonden uit Uithuizen van één onze abonnees. Wij blijven medewerking vragen, opdat onze administratie zo volledig mogelijk is.

Herinneren willen wij u tot besluit aan ons gironummer n.l. 704350 t.n.v. Adm: Bewaar het Pand, v. Eeghenstr. 14, Alphen a.d. Rijn.

v.d.L.

vrede uit de beloften Gods. Maar de oprechte zal niet tevreden zijn zonder God van vrede te horen spreken tot zijn ziel, door Zijn Geest. Daarom zal hij bidden, daarna zal hij wachten en luisteren, en als God dan van vrede spreekt, dan gaat dit vergezeld van zulk een liefelijkheid, dat dit een zeer krachtige invloed heeft op de ziel om haar niet weder tot dwaasheid te laten keren, „maar dat ze niet weder tot dwaasheid keren”, vs. 9.

Gij hoort het gebed, tot u zal alle vlees komen. En, dat alleen, omdat er één niet gehoord is. Ik roep des daags en Gij antwoordt niet, en des nachts en ik vind geen ontferming. Hij hoorde eenmaal niets dan vervloeking en oordeel.

Het is de verdienste, de gerechtigheid van Hem alleen, waarom er sprake kan zijn van hetgeen wij horen in het vervolg van deze woorden: Want Hij zal tot Zijn volk en tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken. Dit spreken Gods tot de ziel is niet anders dan dat de Heere, door Zijn Geest krachtig Zijn Woord aan het hart toepast.

En dit spreken Gods is een daad of liever gezegd, zijn daden Gods, daden van ontferming, van verlossing, van schenking, van vergeving en verzoening door Christus Jezus bloed en gerechtigheid.

Het is een daad Gods, door mede te scheppen in het hart, door Christus te openbaren aan de ziel, zoals de apostel zegt: „Uit Zijn volheid hebben wij ontvangen genade voor genade”. In Hem en door Hem spreekt God tot al Zijn gunstgenoten en de ziel mag betrachten: Ik neig het oor, daar 'k op Gods inspraak wacht!

Ja gaat er van zingen:

Eenmaal sprak God tot mij een woord.
Tot tweemaal toe heb ik 't gehoord.
Dat 's Heeren zijn de sterkt' en krachten!

Clifton

Smits

Bij vernieuwing worden wij vanuit het huis van Gajus geleerd en gesticht. Hij weet uit de schat zijns harten nieuwe en oude dingen voort te brengen.

Intussen vervolgde Gajus, zich nu meer tot allen richtende: „Gelijk zonde en dood door de vrouw in de wereld zijn gekomen, zo ook leven en zaligheid. God heeft Zijn Zoon in de wereld gezonden, geworden uit een vrouw. De vrouwen van de oude dag waren begerig naar kinderen in de hoop dat de uit haar geboren de dag des Heeren zouden mogen aanschouwen. En vóór de Zaligmaker was verschenen, mochten de vrouwen zich in Zijn komst verblijden, vóór mannen of engelen dit deden. Ik vind nergens in de Schrift vermeld, dat enig man aan Christus ook maar een penning heeft geschonken, maar vrouwen volgden Hem en dienden Hem van haar goederen. Het was een vrouw die Zijn voeten wies met haar tranen, en een vrouw, die Zijn lichaam zalfde als voorbereiding van Zijn begrafenis. Vrouwen weenden toen de Heiland werd uitgeleid naar Golgotha, en vrouwen volgden Zijn lichaam naar de hof en zaten tegenover de grafspelonk, nadat Hij daarin was ter ruste gelegd. En wederom waren het vrouwen, die de eersten aan het graf waren op de Opstandingsmorgen, en die de discipelen de eerste tijding brachten, dat Hij verrezen was. Dus de vrouwen staan in hoge eer bij onze Meester en door deze voorbeelden wordt ons duidelijk aangetoond hoe ook zij deelgenoten zijn in de genade dezes levens”.

Nu berichtte de kok dat de maaltijd weldra gereed zou zijn, waarop iemand binnentrad die wit lijnwaad over de tafel spreidde, messen rond legde en brood en zout op tafel plaatste. Mattheüs zeide: „Deze voorbereiding tot de maaltijd verdubbelen mijn honger!”

Gajus: „Moge alles wat de Heere u in dit leven schenkt als voorbereiding in u een dubbele beerte wekken om mede aan te zitten aan de maaltijd des grote Konings in Zijn Koninkrijk. Alle onderwijs en prediking en inzettingen van 's Heeren wege hier op aarde, zijn gelijk aan de voorbereidselen tot het maal in verhouding tot hetgeen hierna maals zijn zal”.

Weldra werden nu de spijsen binnengebracht. Het eerste, dat werd opgezet, was een beweegborst en een hefschouder, om te herinneren dat zij hun spijsgebruik met gebed en dankzegging aan God moesten aanvangen. Met een hefschouder hief David zijn hart op tot God en met de beweegborst, waar zijn hart lag, leunde hij op zijn harp, wanneer hij speelde. Deze twee schotels waren zeer smakelijk en goed en ze aten er allen met genot van.

Nu werd er een fles wijn opgebracht, rood als bloed. „Komt”, zeide Gajus, „drinkt naar hartelust, dit is de ware vrucht des wijnstoks, die u zal versterken en vrolijk maken!”

Hierop kwam er een schotel met melk en brood, en Gajus zeide: „Dit is de spijs voor de jeugdigen, want daardoor zullen zij kracht krijgen en groeien”.

Daarop werd een schaal opgezet met boter en honing. En nu zeide Gajus: „Laat deze niet ongebruikt, want het is een spijs die uw hart zal verkwikken en uw oordeel verhelderen. Dat was de spijs onzes Heeren toen Hij een kind was; van Hem staat geschreven: „Boter en honing zal Hij eten, totdat Hij wete te verwerpen het kwade, en te verkiezen het goede”.

Hierna werd er een schotel met prachtige appels op tafel gezet, heerlijk uitgezocht ooft. „Mogen wij appels eten?” vroeg Mattheüs, „en het was door deze vrucht dat de slang ons aller moeder verleide”. Gajus:

Door app'len was 't dat we in de strik
eens vielen,
Maar niet door app'len, doch door zonde
kwam 't verderf der zielen,
Verboden app'len te eten schaadt het bloed;
Ze te eten als 't bevolen is, doet goed.
Drinkt uit Zijn flessen, Kerk, Gods duive,
Hem gewijd,
Eet van Zijn app'len, gij die krank van
liefde zijt.

Mattheüs zeide: „Ik opperde mijn bezwaar, omdat ik enige tijd geleden door het eten van een vrucht ziek ben geweest”.

Gajus: „Verboden vrucht maakt ziek, maar niet wat onze Heere heeft toegestaan”.

Gedurende dit onderhoud was er een schotel noten op tafel geplaatst. Iemand zei nu: „Noten bederven de tanden, vooral voor jonge lieden”. Doch Gajus antwoordde:

Een Schriftwoord zwaarlijk te verstaan
— Al mag 't geen dwaling heten —
Is als de noot, wier harde schaal
Belet de kern te eten.
Verbrijzel dan die schaal; geniet
De smakelijke bete.
De noten bracht men hier, dat gij
Ze kraken zoudt en eten.

Er heerste aan de dis een ongedwongen vrolijkheid en zij zaten geruime tijd te spreken over allerlei dingen. „Mijn waarde gastheer”, zei de oude Eerlijk, „terwijl wij onze noten kraken, zal ik u een raadsel opgeven, dat gij moet oplossen”.

Daar was een man, die hier en daar
De naam van dwaashoofd had,
Hoe meer hij wegwierp — 't klinkt wel
vreemd —
Hoe meer de man bezat.

Allen luisterden met de grootste belangstelling en men begreep niet wat hiervan de oplossing zou zijn. Gajus dacht een poos na, toen sprak hij:

Wie met zijn goed'ren de armen helpt
en staat ze in nood ter zij,
krijgt, wat hij wegschonk, straks terug
En tienmaal meer daarbij.

Naar de Katechisatie 77

DE NAMEN VAN DE MIDDELAAR (2)

Jezus, dat is Zaligmaker!

Zo wordt de Middelaar niet maar alleen genoemd, maar Hij is het. Hij heeft dit bewezen te zijn in Zijn vernedering, in welke staat Hij al de zondeschuld, al de straffen naar het rechtvaardig oordeel Gods, zowel tijdelijke als eeuwige straffen, voor al de Zijnen op Zich heeft genomen om de eeuwige verzoening door voldoening aan het recht Gods en de volkomen verlossing aan te brengen. Daartoe is Jezus tot zonde gemaakt, opdat Zijn volk zou worden rechtvaardigheid Gods in Hem!

Er is geen andere Naam onder de hemel gegeven, door welke wij moeten zalig worden, dan Zijn Naam.

Jezus, dat is Zaligmaker.

En dit heeft Hij niet alleen bewezen te zijn in de staat van Zijn diepe vernedering, maar ook in de staat Zijner verhoging!

Allereerst in Zijn opstanding.

Door Zijn opstanding heeft Hij de dood overwonnen, zo belijdt onze Heideberger.

Jezus heeft daardoor „het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebracht”, zo lezen we in 2 Tim. 1 : 10. En tot dit leven, het nieuwe leven, brengt Hij zondaren door de kracht van Zijn Woord en Geest en wel door de daad der wedergeboorte (Efeze 2). Hierin openbaart zich de kracht van Zijn opstanding (Ef. 1).

Door Zijn lijden en sterven heeft Jezus als Zaligmaker de Geest verworven, want de Heilige Geest kon niet eerder komen om het Middelaarswerk van Christus toe te passen, dan wanneer eerst de Middelaar is verheerlijkt geworden, Johannes 7 : 39.

Daartoe moest Christus ook *ten hemel varen*. Als Zaligmaker heeft Jezus ook verworven voor Zijn volk het recht tot de hemel. De hemel was door de zonde gesloten. Er was geen toegang en ingang mogelijk van de zijde van de mens. Zij zou alleen mogelijk zijn, in-

„O mijnheer”, riep Jozef uit, „ik had waarlijk niet gedacht dat dit de oplossing zijn zou”.

„Wel”, hernam Gajus, „mijn eigen ervaring heeft mij de zin doen verstaan. De Heere heeft mij geleerd herbergzaam te zijn en ik weet bij ervaring, dat ik er bij gewonnen heb. Er is een die uitstrooit, dewelke nog meer toegedaan wordt, en één die meer inhoudt dan recht is, maar het is tot gebrek. Er is één die zichzelf rijk maakt, en niet met al heeft, en één die zichzelf arm maakt, en heeft veel goed”.

't Is ons aangenaam te mogen vertoeven met dit edele gezelschap in de gastvrije woning van Gajus. Een man wiens levensraadsel is opgelost in de Heere. Zijn naam betekent: Heer en meester, het ideaal der ongerechtigheid. Met het doel zelf heer en meester te zijn werd gegeven van de verboden boom. En zie, de mens werd een slaaf van satan, een erfwachter van de hel. Was Christus niet gekomen om te dienen en Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen, dan had het levensraadsel van Gajus geen oplossing verkregen. Maar nu is hij door de genade van de Heere Jezus heer en meester in het geloof. Hij is in zijn Heer en zijn Meester ondergegaan. Heeft in en door Hem zijn leven mogen verliezen. Als gastheer en leermeester draagt hij nu het beeld eens Anderen. In zijn dienen en leren schittert het beeld van zijn Heere en zijn Meester.

Nu is hij tot roem van Gods genade niet meer heer en meester in de zonde, in de dienst van satan, maar in de dienst van zijn grote Koning. Laat ons moed scheppen uit zijn behoud, al zijn wij onszelf nog tot een raadsel. De oplossing van ons levensraadsel is in Hem, Die de vloekdood des kruises kwam te aanvaarden als het grootste levensraadsel voor Zijn vrienden en vijanden. Men wist voor dit raadsel geen oplossing. En zie, nu is er zoetheit en zaligheid in de Leeuw uit Juda's stam. Die gedood werd en opgewekt is door de Vader.

Nijkerk

R. Kok.

dien er voor de zonde-schuld betaald zou worden aan de Goddelijke gerechtigheid door dadelijke gehoorzaamheid (vervulling van de wet) en door lijdelijke gehoorzaamheid (verzoening van de schuld en het wegdragen van de straf der zonde).

Dit alles was zo kennelijk afgebeeld en afgeschaduwd in het Oude Verbond, in de inrichting en dienst van de tabernakel. Het witte linnen, waardoor de voorhof was afgepaald, sprak van de heiligheid en rechtvaardigheid Gods en dat er zonder meer geen toenadering mogelijk was. Zo ook niet binnen het voorhof tot het Heilige en het Heilige der heiligen. Het kon alleen door tussenkomst van de priesterbediening en door het offer, door het bloed. Bijzonder bleek dit op de grote Verzoendag, wanneer de Hogepriester met het bloed van de geslachte bok inging door het voorhangsel en slechts éénmaal per jaar. Maar na deze dienst der verzoening viel het voorhangsel weer dicht.

De schaduwdienst kon zelf niet de verzoening aanbrengen, noch priester, noch dierenoffer. Maar nu is Jezus met Zijn eigen dierbaar bloed ingegaan door het binnenste voorhangsel, d.i. Zijn vlees, een eeuwige verlossing teweeggebracht hebbende.

U kunt zeker wel de brief noemen, waarin de apostel zo schoon dit alles beschrijft en verklaart?

Jezus, dit is Zaligmaker!

Hij heeft de hemelpoort ontsloten.... door recht. Welke psalmen kunt u opnoemen, die daarvan profetisch spreken?

Maar Hij doet ook zondaren binnengaan en geeft hun een geopende toegang tot de troon der genade om daar te smaken Gods genade, goedheid, liefde en trouw. Alleen echter in de weg der ontdekking en ontgronding van alle eigen werk en eigen gerechtigheid, die voor God niet kan gelden.

Zonder wedergeboorte zal niemand het Koninkrijk der hemelen kunnen ingaan, naar

Jezus' eigen woord! Smeken we toch om die toepassende weldaad! En na ontvangen genade u, die door Gods Geest waarlijk heilbegerig zijt gemaakt, om doorbreking van het geloof om nader die heilgeheimen te mogen kennen en beleven, namelijk, dat Jezus is Zaligmaker, de „verse en levende weg, welke Hij ingewijd heeft door het voorhangsel, dat is door Zijn vlees”, Hebr. 10 : 20.

Zo roept Hij de vermoeiden en beladenen vanwege hun zondelast toe: „Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven!”

D.V. in een volgende les: dat Jezus is Zaligmaker, ook in Zijn zitten ter rechterhand Gods.

Urk

v.L.

NIEUWE INZICHTEN (2)

We hebben gezien, dat we — aldus Kuitert — nu met andere oren moeten luisteren naar b.v. de eerste hoofdstukken van de Bijbel dan we vroeger deden. Wie gehoord en gelezen heeft van fossielen leest de geschiedenis van die eerste hoofdstukken anders dan hij, die niet weet wat de wetenschap heeft kunnen vaststellen op grond van allerlei vondsten. De eerste gaat inzien, dat de bewuste hoofdstukken van Genesis geen *geschiedenis* bevatten van wat er *werkelijk gebeurd is*.

Ik mag nog wel even herhalen wat ik in het vorige artikel schreef: Kuitert gelooft niet, dat Adam en Eva werkelijk bestaan hebben; het zijn geen historische personen; het is ook helemaal niet belangrijk of zij geleefd hebben, ja of neen, we kunnen ook niet spreken van het paradijs als een werkelijke plaats waar de Schepper het eerste mensenpaar heeft gesteld; evenmin van werkelijke bomen dus en van het eten van die bomen. Er is ook geen sprake van een zondeval als in de zin van het Genesisverhaal. Niemand kan bewijzen, dat dit werkelijk historie is.

We gaan nu verder met naar Kuitert te luisteren. Het is nodig in dit verband een nog al lang citaat te geven. We lezen in zijn boek: Verstaat gij wat gij leest? ondermeer het volgende: „dezelfde schrijver (bedoelt is de schrijver van Genesis, T) vertelt ons echter van de eerste mens Adam, die met zijn vrouw Eva in de hof van Eden leefde als eerste ouderpaar. Maar hoe verder we vandaag in de geschiedenis terug gaan, des te minder vinden we een eerste ouderpaar in een hof van Eden! Integendeel, de oudste mensheid die we op het spoor kunnen komen, blijkt een zeer primitieve mensheid te zijn, eerder een hordewezen dan een fijn besnaard menselijk wezen als de Adam uit Genesis. Hier wordt het al moeilijker om gewoon door te lezen. Er zijn weliswaar bijbel-lezende christenen die met het al of niet bestaan van Adam en Eva even weinig moeite hebben als met het al of niet bestaan van het „uitspansel” (hier doelt de schrijver op Gen. 1 : 6: „en God zei, daar zij een uitspansel in het midden der wateren en dat make scheiding tussen wateren” en wateren, T). De leefwereld waarin de schrijver van Gen. 1 zich uitdrukt wanneer hij God als de Schepper wil verkondigen, was een leefwereld waarin een „uitspansel” thuishoorde zo goed als een eerste mensenpaar. Dat hoorde als het ware tot de kennisbagage van de toenmalige tijd. Wanneer wij vandaag God de Schepper willen belijden, zullen we dat moeten doen met behulp van de kennisbagage van onze tijd, en dus moeten spreken in termen van b.v. evolutie, van cellen en atomen, enz.” Tot zover Kuitert op blz. 25 van zijn boek.

Ik ontken allerm minst dat er bij de uitleg van de Bijbel belangrijke vragen aan de orde komen. Ik ontken evenmin, dat er erg moeilijke vragen aan de orde komen die niet met een handomdraai opgelost kunnen worden. Ik ontken evenmin dat de Bijbel een voorwerp van gedegen studie mag zijn, zelfs moet zijn, en dat we naar de wetenschap moeten luisteren. Maar ik ontken beslist dat we de Bijbel moeten lezen in het licht van de weten-

schap, door de bril van de wetenschap. Allereerst is het de grote vraag of we kunnen spreken van de wetenschap. Vandaag kan de wetenschap iets vaststellen op grond van bepaalde vondsten of onderzoeken en morgen wordt wat vastgesteld was weggevaagd en wordt er een heel andere konklusie getrokken.

De ene geleerde komt op grond van zijn studie en onderzoek tot een bepaalde stelling en de andere geleerde gooit die stelling weer ondersteboven. Wie heeft er nu gelijk? Het is maar een kwalijke zaak als we aan de hand van de wetenschap in het heiligdom van de Schrift ingeleid zouden moeten worden.

Met wat hierboven is opgemerkt is natuurlijk niet bedoeld, dat we voor de rechte uitleg van de Bijbel niet min of meer op de hoogte zouden moeten zijn met de wereld, de zeden en gewoonten van het Oosten, vooral in de tijd van het ontstaan der Bijbelboeken. Maar dat is iets anders dan wat we ontdekken bij Kuitert en anderen. In het eerste geval gaat men uit van de absolute autoriteit van de Schrift en buigt men ootmoedig voor de waarheid van Gods Woord, terwijl Kuitert en anderen wel zeggen, dat zij het gezag der Schrift willen handhaven en het dus niet gaat om de autoriteit van de Bijbel doch alleen om de juiste uitleg van de Bijbel, maar in feite is men er toe gekomen dat gezag aan te tasten. Er zijn volgens hen heel wat zaken in de Bijbel die niet overeenkomen met de resultaten van het onderzoek van de wetenschap.

Het kan niet zo zijn als de Bijbel het zegt, de wetenschap laat het wel anders zien. Zo b.v. kan er geen schepping geweest zijn in de zin als de eerste hoofdstukken van Genesis zeggen; alles is ontstaan in de weg van evolutie. Dat heeft de wetenschap wel heel duidelijk aan het licht gebracht. In verband met dit alles staat, zoals uit het bovenstaande citaat wel gebleken is, dat Adam en Eva geen historische personen zijn geweest. Kuitert stelt het resultaat van het onderzoek van de wetenschap (evolutie) hoger dan wat de Bijbel ons leert (schepping).

T.

Voor de jeugd

Beste Jongelui!

De vorige keer hebben we jullie iets geschreven over het genadeverbond. En dat naar aanleiding van een vraag daarover. We hopen dat omtrent deze zo gewichtige zaak enige duidelijkheid is ontstaan. Daar zou natuurlijk nog veel meer over te zeggen zijn, maar dan kreeg men een hele verhandeling daarover. De punten waar het in wezen altijd om draait, kan men ook vinden in de vijf artikelen tegen de remonstranten. Ik heb daar al eerder op gewezen en zou jullie toch allemaal willen aanraden: Lees en bestudeer ze. Het is de moeite waard. Onze vaders, dat zul je wel merken, hebben ook alle vragen niet op kunnen lossen, als het ging over de verantwoordelijkheid des mensen en Gods soeverein welbehagen. Zij hebben niet wijzer willen zijn dan God en eenvoudig gebogen onder het Woord van God. Dit deden zij uit eerbied voor God en Zijn Woord. Zij wisten: Wij zijn mensen, met een eindig, beperkt verstand en dat is door de zonde nog verduisterd ook. Terwijl God groot is. Zo groot dat wij het niet begrijpen. Als we dus de grootheid Gods niet kunnen begrijpen, hoe zullen we dan met ons eindig verstand de Oneindige zelf kunnen bevatten?

Wie dat goed verstaat, buigt zonder meer voor hetgeen God zegt. Die wil niet alle dingen kurieuselijk onderzoeken, zoals onze belijdenis dat zegt, maar die weet, dat de dingen die hij niet begrijpt, bij God in orde zijn.

Dat onvoorwaardelijk buigen voor het Woord van God is een zaak, die vandaag onze aandacht echt wel hebben mag. De wereld, die openlijk Gode vijandig is, heeft dat nog nooit gedaan. Dat behoeft ons niet te verwonderen. Ik zou zeggen: Daar is het dan ook de wereld voor. Je kunt er moeilijk anders van ver-

wachten. Zij is Gode vijandig en leeft haar vijandschap tegen God en Zijn Woord uit.

Maar het komt vandaag voor op gereformeerd terrein, waar men vroeger ten bloede toe gestreden heeft, omdat men pal wilde staan voor het Woord van God, dat men het steeds meer diskutabel gaat stellen. Het wordt een boek waarover te discussiëren valt. Men kan het er mee eens zijn en men kan het er niet mee eens zijn. De één neemt alles nog aan wat er in staat en de ander neemt niet alles aan wat er in staat. Tot de laatsten behoren de zogenaamde wetenschapsmensen. Zij komen heel veel in de Bijbel tegen, dat ze met hun wetenschappelijke resultaten niet meer in overeenstemming kunnen brengen. En dan moet men niet van hen vragen dat men het ook nog gelooft. Men kan het doodeenvoudig niet meer. De zodanigen hebben nooit het echte geloof gehad. Zij hadden alleen een historisch geloof. En dat laat men dan nu ook los. Gevolg is dat de Bijbel steeds „dunner” wordt en de normen voor het leven worden steeds „ruimer” gesteld. En zo gaat het de duivel wel naar de zin. Want de duivel houdt niet van mensen, die het nauw met Gods Woord nemen. Want het Woord Gods, hetwelk is het zwaard des Geestes, heeft alle eeuwen door een bedreiging voor zijn „duistere rijk” gevormd.

Nu er daarom een aanval op het Woord van God gedaan wordt, als zou men in al z'n delen er niet meer achter kunnen staan, moeten we meer dan ooit op onze hoede zijn. Niet dat wij het Woord als zodanig behoeven te bewaren. Daar zal God zelf wel voor instaan. Want alle vlees is als gras, maar het Woord onzes Gods bestaat tot in der eeuwigheid. Maar de roeping om het te bewaren, ligt er toch. Eén van de zeven Klein-Aziatische gemeenten wordt er om geprezen dat ze het Woord Gods bewaard hadden.

Ik schrijf deze dingen naar aanleiding van een volgende vraag in de brief, de vorige keer genoemd. De vraagsteller haalt daar art. 5 aan van de Ned. Gel. Bel., waar staat: „Alle deze boeken ontvangen wij voor heilig en kanoniek, om ons geloof daarnaar te reguleren, daarop te gronden en daarmee te bevestigen. En wij geloven zonder enige twijfeling al wat daarin begrepen is (dat is taal naar mijn hart. v.d.E.); en dat niet zo zeer, omdat ze de kerk aanneemt en voor zodanige houdt, maar inzonderheid, omdat ons de Heilige Geest getuigenis geeft in onze harten, dat zij van God zijn; en dewijl zij ook het bewijs van die bij zichzelf hebben; gemerkt de blinden zelf tasten kunnen, dat de dingen die daarin voorzeggd zijn, geschieden”.

Waar nu mijn korrespondent mee zit, is deze regel: „...maar inzonderheid, omdat ons de Heilige Geest getuigenis geeft in onze harten, dat ze van God zijn”. Hij haalt hierbij aan Rom. 8 : 16, waar ook gesproken wordt over „het getuigenis des Heiligen Geestes”. In genoemde tekst staat letterlijk: Die Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn”. De vraag is nu: Is dat hetzelfde als wat bedoeld wordt in art. 5 van de N.G.B.?

Ik zou willen antwoorden: Niet direkt, maar het houdt er wel verband mee.

Het gaat in art. 5 over het gezag of de geloofwaardigheid van de Heilige Schrift, d.i. de Bijbel. We moeten daarbij niet vergeten dat de N.G.B. een „geloofsbelijdenis” is. Dat is een geschrift, dat opgesteld is door een gelovige, die daarin uitdrukking heeft willen geven van zijn geloof. En dan niet van een historisch geloof, maar van het ware zaligmakende geloof. Dit belijdenisgeschrift is door de kerken aanvaard als uitdrukking van het geloof der kerken. Als het goed is, moet ieder lid deze belijdenis met zijn hart kunnen onderschrijven. Dat is nog iets anders dan alleen met het verstand. Want als het alleen met het verstand gebeurt, dan houdt dat op den duur geen stand. Wie niet achter loopt in deze tijd, gaat dat al meer zien.

Wie echter het ware geloof bezit, dat uiteindelijk alleen rust op al datgene wat God in Zijn Woord zegt, die verstaat die zin uit art. 5 „...maar inzonderheid, omdat de Heilige Geest getuigenis geeft in onze harten, dat zij van God zijn”.

Hoe gaat dat dan?

God onderwijst Zijn volk door Zijn Woord en door Zijn Geest. Die twee moeten niet vereenzelvigd worden en ook niet gescheiden. Beide gebeurt veel. Wanneer men Woord en Geest vereenzelvigt, dan is de aparte werking van de Heilige Geest niet meer nodig bij de bediening van het Woord. Men slikt dan, om het plat te zeggen, met het Woord de zaligheid in. Het gaat allemaal automatisch. Vanzelf! De zondanigen kunnen ook ongeveer alles zelf. Als het er op aan komt hebben ze God niet meer nodig. Men komt in feite klaar voor de eeuwigheid zonder God.

Anderen gaan Woord en Geest scheiden en komen bij de geestdrijverij uit. Men acht het Woord van weinig of geen betekenis. De Heilige Geest krijgt dan het zwaartepunt. Men gaat dan vaak als werk van de Heilige Geest aanzien, wat in werkelijkheid niets anders is dan een produkt van de eigen geest. Dat blijkt wanneer hetgeen men verkopen wil voor „Geesteswerk”, in strijd is met Gods Woord. Het laatste is niet minder gevaarlijk dan het eerste.

De Heilige Geest, Die Zelf de Auteur van het Woord is, werkt altijd door Zijn Woord. Hij kan te dezen Zichzelf niet verloochenen. Wanneer God nu Zijn volk onderwijst door Woord en Geest, dan wordt het Woord met kracht door de Heilige Geest toegepast aan het hart op een zodanige wijze dat voor hem of haar die dit te beurt valt, er geen twijfel meer overschiet, dat het van de Heere is. Er gaat dan, zoals dat ook wel eens gezegd wordt, kracht van het Woord uit. Paulus zegt, dat het Evangelie een kracht Gods is tot zaligheid voor een ieder die gelooft. Wie dus het getuigenis des Heilige Geestes in zijn hartervaart, die weet dat hij in het Woord van God, met God Zelf te doen heeft. Dat behoeft natuurlijk niet altijd betrekking te hebben op het „kindschap” waarover gesproken wordt in Rom. 8.

Het gaat in Rom. 8 over een gelovige, die de Heilige Geest tot een Inwoner in zijn hart heeft. En die Heilige Geest getuigt nu met de geest van de gelovige dat hij een kind van God is. D.w.z. de gelovige wordt zich door dit getuigenis van „zijn kindschap” bewust. Dit getuigenis heeft natuurlijk ook plaats door het Woord. Het is geen aparte beleving buiten het Woord om. De Heilige Geest doet dan de gelovige het door het geloof in het Woord verstaan, dat God, om Christus wil, hem tot een kind heeft aangenomen. Dat is een zeer rijke zaak.

Erenamen, al te samen;
Vorstentitels, niets dan schijn.
Niets zo heerlijk, zo begeerlijk,
Dan een kind van God te zijn.

Ik hoop dat hiermede deze zaak voor mijn vrager en voor vele anderen ook wat duidelijker is geworden. Wat in art. 5 van de N.G.B. staat is dus niet precies hetzelfde als wat in Rom. 8 staat. Maar het heeft wel ergens verwantschap met elkander.

Jongelui, als je dit leest, zit je misschien midden in je vakantie. Ik zou zeggen: „Bewaar ook dan het pand” je toebetrouwd, en zie voor de krant een abonnee te winnen. Met een hartelijke vriendengroet jullie

Ds. H. C. v. d. Ent.

KERKNIEUWS

Ds. C. SMITS

Ds. Smits, die vorig jaar vertrok naar Clifton, New Jersey, U.S.A., is weer in ons land. Het ligt in de bedoeling, dat hij D.V. maandag 3 augustus aanstaande terugkeert naar zijn eigen gemeente in de Verenigde Staten. Intussen dient hij hier verschillende gemeenten. Van het begin af tot zijn vertrek maakte Ds. Smits deel uit van de redaktie van ons blad, waarin vele meditatie van zijn hand verschenen. We mochten weer een meditatie van hem ontvangen, waarvoor we hem dankbaar zijn. U kunt deze meditatie in dit nummer vinden.

B.

DE ELBURGSE ZENDINGSDAG.

Met groot genoegen kunnen we terugdenken aan deze schone dag, 1 juli j.k., waarop zeer velen, zelfs uit verre delen van

ons land, bijeen zijn geweest in het kerkgebouw van de Gereformeerde Kerk aan de Vrijheidsstraat. 's Middags was de kerk overvol. Zoals de zondagsdag van vorig jaar was ook nu waarmeembaar en voelbaar de band der saamhorigheid. Hier bleek weer duidelijk, dat de waarheid samenbindt en dat zij, die de klanken van de zuivere waarheid die naar de godzaligheid is begeren te horen, één van gevoelen zijn ten deze. Helaas blijkt uit de vele klachten, dat die klanken op veel plaatsen niet meer beluisterd worden. En met de zuiver schriftuurlijk-bevindelijke prediking is toch onze kerk gebouwd. Doch ter zake.

Met grote aandacht werd geluisterd naar het ernstige en gedegen openingswoord van Ds. Roos, die vanzelfsprekend de leiding had. Uit Efeze 2 wees hij op de noodzakelijkheid van de levendmaking, zowel voor de heiden als voor ons.

Ds. Heerma verhaalde de geschiedenis van de verlossing te Samaria en wees op de vier melaatse mannen, die na ontwaakt geweten tot elkaar spraken: wij doen niet recht; deze dag is een dag van goede boodschap en wij zwijgen stil.

Na het zingen van Ps. 119 : 7 en 53 sprak Ds. Tanis over „een wonderbare nacht”, naar aanleiding van Hand. 16: Paulus en Silas in de gevangenis te Filippi, waar zij Gode mochten lofzingen. Wondere, onbegrijpelijke wegen des Heeren, leidend tot de toebrenging van de stokbewaarder.

Ds. Van Doorn sloot de morgenvergadering met een ernstig toepasselijk woord over de noodzakelijkheid van het toepassend werk van de Heilige Geest. Na gebed ging een pauze in van anderhalf uur.

Wanneer gezongen is Psalm 89 : 7 en 8 spreekt Ds. Vlietstra over Nehemia 2 : 12-20. Ondanks grote bezwaren en afval gaat Gods werk door. Ook nu. „God van de hemel, Die zal het ons doen gelukken, en wij, Zijn knechten, zullen ons opmaken en bouwen”. Spreker liet zingen Psalm 22 : 14 en 16.

Ds. De Jong van Driebergen liet ons een blik slaan in de evangenis van Antiochië, waar Petrus werd bewaard en wonderlijk werd gesterkt, terwijl de gemeente een gedurig gebed tot God opzond. Een gouden draad liep als van de hemel naar de gemeente en van de gemeente naar de cel van Petrus! Zo sta achter de zendingsarbeid een biddend volk en lere ieder persoonlijk bidden uit de nood der ziel tot God.

Na het zingen van Psalm 68 : 5 en 11 sprak Ds. Van Leeuwen over Zacharia 8 : 23: „Alzo zegt de Heere der heirscharen: Het zal in die dagen geschieden, dat tien mannen, uit allerlei tongen der heidenen, grijpen zullen ja, de slip grijpen zullen van een Joodse man, zeggende: wij zullen met u gaan, want wij hebben gehoord, dat God met ulieden is”. Hoe is het met de kerken in Nederland gesteld? Kunnen de heidenvolken vandaag ook zeggen: wij hebben gehoord, dat de Heere met ulieden is? Is het niet diep-beschamend, dat in de kerk al ernstiger doordringt het verval, de invloed van de moderne levensbeschouwingen, de ontwrichting van normen en zeden allerwegen toeneemt? Daarbij de ernstige gevolgen van zulk een prediking, waarbij de heilbegerigen verkommeren vanwege het gemis ook van zuiver geestelijke leiding en onderwijs? Is daarom niet verootmoediging en bekering hoogst noodzakelijk? Bewerke Gods Geest dit. Gezongen werd Psalm 72 : 10.

Ds. Roos sprak daarna een hartelijk dankwoord uit voor het gebruik van dit kerkgebouw met haar zalen en tot allen, die hun hulp hebben geboden, alsook tot de sprekers van deze dag.

Ds. Van Leeuwen besloot de onvergetelijke dag met dankgebed en liet staande zingen Psalm 72 : 11.

De Heere was ons goed en nabij. Hem alleen zij alle eer en dank!

Ds. Roos beloofde op veler vragen om weer zulk een dag volgend jaar, dat zulks zeker het voornemen is D.V. Ds. Van Leeuwen haakte hierop nog even in met de suggestie, of het niet mogelijk is, behalve een maal per jaar, meerdere van zulke bijeenkomsten te houden tot meerder onderling contact. Daaraan blijkt echt behoefte te zijn.

Boekbespreking

J. A. Saarberg: *Waar Gij Uw voetstap zet*. N.V. Drukkerij-Uitgeverij „De Banier” — Vianen

Dit boek handelt over het leven en de arbeid van John Kershaw (1792-1870). Deze Kershaw is meer dan vijftig jaren predikant geweest bij een Baptisten-gemeente te Rochdale in Engeland in de omgeving van Manchester. Ondanks vele beroepen, die op hem uitgebracht werden, bleef hij aan zijn gemeente getrouw. Daar heeft hij met veel zegen mogen arbeiden. In 1866 schreef hij zelf: Reeds honderd zeventig leden van mijn gemeente hier zijn in de Heere ontslapen. Maar eenzelfde getal is nog in leven, die ook duidelijk tekenen van het werk Gods in hun harten vertonen.

Kershaw is voor velen in Rochdale en ook in andere plaatsen tot zegen geweest. Hij was zelf in zijn jonge jaren krachtdadig staande gehouden en tot bekering gebracht. Hij was nog jong, toen hij al voorging in de bediening van het Woord. Hij werd spoedig bekend. De Heere had hem met uitnemende gaven versierd, die Kershaw tot het laatst toe gebruikt heeft.

Hij heeft gearbeid in Londen en alle grote steden van Engeland, maar ook in kleinere plaatsen. Hij preekte zelfs in Schotland. Overal trok hij vele hoorders en waar hij kwam, daar was de Heere om het woord te zegenen aan de harten. In de jaren toen hij nog geen predikant was, heeft Kershaw veel armoede geleden en ook in de eerste jaren van zijn ambtelijke arbeid waren er veel financiële zorgen. En in zijn gezinsleven heeft de Heere menigmaal beproefd. Telkens moest hij een der zijnen naar het graf brengen.

Hij was een tijdgenoot en vriend van de bekende J. C. Philpot, die een maand vóór Kershaw de eeuwige rust inging. Saarberg is bekend geworden door zijn boek over Philpot: *Der Pelgrims metgezel*. Ook dit boek van deze schrijver zal zeker zijn weg wel vinden. Dit is lektuur, waar gelukkig nog velen naar vragen. Door dit boek komt opeens een dienaar naar voren, van wie we nooit hoorden. Het is goed, dat we daardoor de daden des Heeren kunnen bedenken.

We hopen, dat de schrijver gelegenheid vindt om in de toekomst ons nog meer te vertellen van de wonderen, die de Heere in Engeland heeft verricht. Het blijkt duidelijk, dat hij zelf veel belangstelling daarvoor heeft en er zich in verdiept. We bevelen dit werk van harte aan. Het is keurig uitgegeven en kost gebonden in linnen band f 22,50.

Marjorie Bowen, *Prins en ketter*. N.V. Uitgeverij „Banier” — Vianen.

Dit is een werk van de bekende Engelse schrijfster, die verschillende boeken geschreven heeft, die handelen over helden uit onze vaderlandse geschiedenis. Zij heeft dat gedaan met kennis van zaken en met veel liefde, alsof het figuren betrof uit de geschiedenis van haar eigen land.

Het boek, dat thans voor ons ligt, gaat over het leven van de Vader des Vaderlands. Het bestaat uit twee delen, waarvan het eerste deel, Prins en Ketter, opnieuw het licht zag. Het andere deel, Dei Gratia, komt nog.

Dit is goede lektuur, die we van harte kunnen aanbevelen. Deze brengt ons Willem van Oranje en vele anderen in zijn omgeving en tijd dichtbij. De schrijfster weet te tekenen wat Willem er voor over heeft gehad om ons land en volk van vreemde tirannie te bevrijden. Dit deel eindigt bij het dieptepunt, wanneer pogingen om van het Spaanse juk te verlossen de één na de ander mislukken.

Het is wel de vraag of de schrijfster verschillende personen, die in haar boek voorkomen, in geestelijk opzicht wel goed tekent. Dit neemt onze waardering voor het werk niet weg. We moeten voor ogen houden, dat de feiten in hoofdzaak juist worden weergegeven en dat de schrijfster daaromheen haar verhaal gewezen heeft.

We zien met belangstelling uit naar het tweede deel.

Het is een boek van 344 blz., met illustraties van Ben Horsthuis. Het is uitgegeven in een geplastificeerde band en kost f 14,-.

Dr. H. F. Kohlbrugge, *Twaalf twaalfallen leerredenen*. Uitgave van T. Wever - Franeker.

Dit is de 2e, ongewijzigde druk van de nieuwe en van aantekeningen voorzien uitgave (1910-1917). De uitgave geschiedt in samenwerking met de Vereniging tot uitgave van Gereformeerde Geschriften. Het gaat hier over het elfde en twaalfde twaalfal, gehouden in 1850 en 1851. De preken zijn opgenomen in nagenoeg chronologische volgorde. Met dit deel is de uitgave compleet.

In deze rubriek hebben we ruimschoots aandacht aan dit werk geschonken. Dat hebben we gedaan, omdat het van grote betekenis moet worden geacht, dat dergelijke lektuur ook in onze tijd van verval en vervlakking het licht ziet en gelezen wordt. Kohlbrugge blijft nog spreken door zijn vele werken. Er is nog veel vraag naar. Dat is een gelukkig verschijnsel.

Kohlbrugge was in zijn tijd een prediker met een eigen inslag. Hij was zelf door de Heere onderwezen en verklaarde de Schrift naar de gaven en het licht, dat de Heere hem gegeven had.

Hij had voor ieder een woord. Een voorbeeld daarvan vinden we aan het einde van een preek over 1 Korinthe 1 : 24: wij prediken Christus, de Kracht Gods en de Wijsheid Gods. Deze preek begint op blz. 231. Het einde nemen we hier over. Kohlbrugge zegt daar het volgende:

Gij arme kinderen der wereld! bedenkt het toch, hoe machteloos gij zijt, als het op macht-oefenen aankomt; en waar gij met uw wijsheid blijft, wanneer God opstaat en de raderen uwer wagenen wegstoot (vergel. Exod. 14 : 25), en geeft ere aan het Woord van Christus de Gekruisigde, eerdet het duister wordt en geen dag meer voor u aanlicht! (Jeremia 13 : 16).

Gij aangevochtenen en versaagden, wie het bang is voor de list en het geweld uwer vijanden, hebt uw toevlucht genomen tot Christus en blijft aanhouden om de Geest der genade en der gebeden, dan zult gij ervaren hoe gij in Christus gerechtigheid, heiligheid en volkomen verlossing zijt van Gods wege (zie 1 Kor. 1 : 30, volgens de juiste vertaling van de Griekse grondtekst). Waar gij hierbij volhardt: „Christus mijn gerechtigheid, Christus mijn levenskracht, mijn licht en mijn wijsheid”, daar zullen alle uw zielsvijanden niets tegen u vermogen.

Gij, die van de Heere geleerd zijt wat Christus voor u is, hebt een welgevallen aan uw zwakheden! Zoekt noch tekenen noch wijsheid; blijft bij het woord des kruises, dan zult gij daarin meer en meer de wijsheid en de macht Gods aan u en in u ervaren, ervaren zult gij welke de grootheid Zijner macht zij aan ons, die geloven, totdat het woord (1 Kor. 2 : 9) geheel volkomen aan ons zal vervuld worden: „Hetgeen geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord, en in geens mensen harten is opgeklimmen, dat heeft God bereid die, die Hem liefhebben”.

Laat dit genoeg zijn. We kunnen dit werk van harte aanbevelen.

Het werk is verschenen in 6 delen en kost per deel, gebonden, f 25,50.

B.

DRINGENDE OPROEP

Rotterdam

Adamshofstraat 155.

Het bestuur van de Willem Lodewijkschool voor Mavo vraagt per 1 augustus a.s. of later

ENIGE LERAREN

voor een volledige of gedeeltelijke weektaak. Bepaalde bevoegdheden niet vereist.

Brieven: z.s.m. aan de directeur, P. W. Hartog, Bergse-laan 159a, Rotterdam. Tel. huis 287530.

Barneveld.

Het bestuur van de DS. J. FRAANJESCHOOL, Nairacstraat 57 te Barneveld, vraagt wegens uitbreiding met een tiende leerkracht per 1 aug. a.s. of later een

ONDERWIJZER(ES)

in vaste dienst

Tevens wordt gevraagd een

ONDERWIJZER(ES)

voor tijdelijk, zo mogelijk vanaf 1 aug. a.s. De school staat vlak bij bus- en treinstation, kosthuizen idem. Verplaatsingskostenbesluit van toepassing. Woning verkrijgbaar. Overwegend jong personeel, moderne leermiddelen.

Met ingang van de nieuwe cursus wordt begonnen met twee speelleerklassen. Godsdienst: Geref. Gam., Oud.-Geref., Herv. Geref. Chr. Geref. Sollicitaties te richten aan de sekr. D. Roest, Beekstr. 47 te Barneveld. Inlichtingen worden gaarne verstrekt door het h.d.s. W. v.d. Zwag, Nairacstraat 33 te Barneveld. Tel. 03420-3527.